

Julian Barnes, un dels escriptors anglesos amb més renom internacional –probablement, el més anglès dels escriptors britànics actuals–, acaba de publicar *Arthur i George* (Angle editorial/Anagrama). Una novel·la ambientada a la Gran Bretanya de final del segle XIX i primer terç del XX que alterna les històries d'Arthur Conan Doyle i de George Edalji. Aquest últim és un jove estudiant de dret, parsi,

fill d'un capellà anglicà, que serà acusat sense fonament de la mutilació d'un cavall i d'una boirosa amenaça de mort adreçada a un veí del seu poble (Great Wyrley, Anglaterra profunda). Ja fa un temps que en el poblet dels Edalji apareixen animals escorxats de tota mena i condició, i això sembla només el començament d'una llarga espiral de violència –com se'n sol dir ara–, perquè s'anuncia la mort imminent d'unes quantes no-

ies. Paral·lelament, la família Edalji rep infinitat de cartes anònimes en què els amenacen. George –un jove que no es barreja amb els seus companys de classe; solitari i miop– és condemnat a passar set anys a la presó realitzant treballs forçats (trenarà cànem per fer morrals de cavall i arrencarà el pèl de cocos per fabricar matalassos). Fins que un dia Arthur Conan Doyle s'interessa per la seva història i comença una autèntica croada per res-

“Per a Arthur Conan

Doyle, matar Sherlock

Holmes hauria estat com si

ara matessin James Bond”

Julian Barnes va visitar Barcelona amb motiu de la publicació del seu darrer llibre *Arthur i George* (Angle editorial/Anagrama). En aquesta entrevista, l'autor explica la seva fascinació pel creador de Sherlock Holmes, Arthur Conan Doyle, debatut entre la racionalitat i l'espiritisme, la ciència i la tradició. (Text: Jordi Llavina. Fotos: Adrià Rosell)

tablir l'honor i la dignitat del jove advocat anglès. El cas esdevé un equivalent, en petit, del famós afer Dreyfus, del qual Émile Zola va fer *causa belli*.

En aquesta obra, Conan Doyle fa de Sherlock Holmes. I Julian Barnes fa, al seu torn, de Conan Doyle i de Sherlock Holmes alhora. L'anglès Barnes encara és més anglès, si això és possible, que Arthur Conan Doyle (aquest era, de fet, es-

cocès i tenia, també, sang irlandesa). Julian Barnes és un home prim, extremament elegant. Li dic que el primer llibre que vaig llegir d'ell va ser *El lloro de Flaubert*, perquè l'any 1990 el professor Lluís Maria Todó el recomanava en les seves classes d'estudis literaris a la Universitat de Barcelona (llicenciatura de filologia). Aquella aproximació detectivesca al món de Flaubert era un clar precedent d'aquesta d'ara (que ho és del món

d'Arthur Conan Doyle, a més d'un gran retaula de l'època). Hi afegeixo que des d'aquell primer llibre tinc la impressió que és un escriptor clàssic. Somriu. Pren un tallat, que es du als llavis amb precisió i una gran delicadesa –un gest que és com un dels molts detalls dels seus llibres: l'home, com l'escriptor, té classe. Ens acompanya Ana Jornet, cap de premsa d'Anagrama, persona eficientíssima.

“
En la seva autobiografia, Arthur Conan Doyle va deixar escrit que es considerava un anglès no oficial. En canvi, tothom el té pel model perfecte de l'anglès modern
 ”

Els dos protagonistes del llibre, Arthur i George, són –llegim– anglesos no oficials. ¿Què vol dir, això?

Una cosa és com es veuen ells mateixos, i una altra de ben diferent és com els veuen els altres. En la seva autobiografia, Arthur Conan Doyle va deixar escrit que es considerava un “anglès no oficial”. En canvi, tothom el té pel model perfecte de l'anglès modern: era *sir*, amic del Rei, es feia amb l'alta societat britànica del moment, tenia molt d'èxit en tot allò que feia, escriptor popularíssim... Per altra banda, George –que es considera anglès de soca-rel– no entén com els altres, pel color de la seva pell, de vegades dubten d'aquesta seva condició, i l'hi neguen.

Ara que diu això d'escriptor popularíssim. Conan Doyle va ser l'escriptor, fins i tot la personalitat, més influent entre el jovent del seu temps... després de Rudyard Kipling...

Kipling era, oficialment, el més gran escriptor del seu temps. Un home genial. Conan Doyle es considerava escriptor, però no hauria dit mai de si mateix que era un geni. Quan el van fer *sir*, va arribar a dir que no ho podia acceptar perquè Kipling no ho era. Era molt conscient de la vàlua de Kipling, que va ser lloat, entre d'altres, per Henry James. Conan Doyle, en canvi, era molt conscient de les seves limitacions.

Aquesta és una novel·la, entre altres coses, sobre l'honor. La idea de l'honor, de l'honorabilitat, tant per a Arthur com per a George, resulta molt rellevant.

En Arthur Conan Doyle hi havia tres parts. La primera: l'home que creia en l'espiritisme; compromès, doncs, amb el futur. La segona: l'home que vivia a fons el present: amb els seus avenços tecnològics, els esports, etcètera. I, finalment, la tercera: l'Arthur que, gràcies a les històries que li explicava la seva mare, connectava amb el passat; en concret, amb el segle XIV. Històries de cavalleries, de rescats de donzelles... tot això. La idea de l'honor remunta a cinc segles enrere, i forma part d'aquest vessant de la seva personalitat. De l'arbre genealògic de la seva família, com si diguéssim.

L'honor, però també la culpa. Arthur sent la culpa d'estimar una altra dona (Jean Leckie), quan la seva dona (Touie) està malalta de tisi. I George, quan és acusat, experimenta la culpa de fer patir els seus pares.

Curiosament, Arthur Conan Doyle no se sent plenament culpable fins que no mor la seva primera dona. Abans havia viscut la seva relació amb Jean com un amor merament platònic. George, per altra banda, és el primogènit de la seva família. Els fills grans sempre tenen un plus de responsabilitat, i ell se sent culpable perquè creu que ha defraudat les expectatives que se n'havien format els seus pares.

Quan es mor la primera dona d'Arthur, ell es refugia en la investigació sobre el cas Edalji. ¿Se submergeix en la història d'aquesta condemna injusta per diferir, també, la decisió sobre el seu nou amor?

Des del moment en què s'ocupa de George, és com si ell mateix comencés a ser, també, innocent. Intenta salvar George, i, d'alguna manera, també se salva a ell mateix.

Quan ja havia matat Sherlock Holmes (fent-lo estimar per una cascada), el públic el va obligar a ressuscitar-lo... Fantàstic!

Ja hem dit que Conan Doyle era un escriptor molt popular. Matar el seu protagonista estrella hauria sigut com si ara es matés James Bond. Ras i curt: Conan Doyle no va poder resistir la pressió del públic, d'una banda, ni la de la seva mare, de l'altra. I va ressuscitar, esclar, Sherlock Holmes. La seva mare va insistir que allò no podia ser de cap de les maneres.

Allarg de la història, assistim a un progressiu allunyament dels dos protagonistes de les seves velles creences religioses, de la fe.

Conan Doyle va ser educat en un medi catòlic, però es va llicenciar en medicina –era oftalmòleg, per bé que no va exercir mai– i, a poc a poc, es va anar interessant per l'espiritisme, que, com és lògic, el duia cap a una altra banda. En canvi, George, que havia estat educat d'una manera molt convencional, en la fe anglicana –el seu pare era rector–, no va poder entendre, quan complia la condemna a la presó, que un home de fe pogués ser víctima d'una sentència tan injusta. El seu racionalisme impedia que es considerés a ell mateix un màrtir. És així que va perdre la fe.

Quan s'està enamorat, es perd la capacitat d'anàlisi i el rigor de la intel·ligència. ¿És el que li passa a Arthur, no?

Bé, és ell que es pensa que és molt racional. Però no era diferent de qualsevol altra persona que està enamorada. Gens.

En la condemna a George hi ha un escrúpol racial. Tot i que el mateix acusat (i condemnat) es nega a acceptar-ho, per puritanisme o per orgull anglès –és impensable, creu, que això pugui passar a la seva adorada Gran Bretanya.

El que per als altres (per a Conan Doyle, per exemple) semblava molt evident –que hi havia, en la condemna a George Edalji, un menyspreu racial–, el mateix condemnat ho negava. Es deia a si mateix: he tingut una vida ben normal. He sigut advocat, he cursat la carrera fins al final, el meu pare és un vicari de l'Església anglicana, estimo els meus germans, la meua família... Hi ha un aspecte molt interessant, en tot això: el de la víctima que no pot entendre per què és una víctima.

Quan Arthur està recopilant proves per restablir

l'honor de George, s'entrevista amb un dels polis del cas, el cínic Anson [qualsevol coincidència amb la realitat periodística espanyola és pura coincidència]. Aquest li diu, fotent-se'n, que una cosa són les novel·les i una altra de ben diferent el món real...

Era una forma de posar distància respecte a tots els descobriments que estava fent Conan Doyle sobre el cas Edalji. En realitat té un punt de raó, en aquesta actitud: fins i tot, George creu que Conan Doyle s'està comportant com ho faria Sherlock Holmes, en comptes de fer una anàlisi més real dels fets.

Dues idees més del policia, totes dues ben divertides. Més que l'escrúpol racial que dèiem abans –la pell fosca d'un parsi–, el problema, diu ara, és de mestissatge: la barreja de sangs i de races. El pare, parsi; la mare, escocesa. No pot acabar mai bé, això...

Hi ha molta gent racista, gent blanca, que ja els està bé que els negres siguin aquí i els blancs allà. Però que es puguin barrejar, això ja no... Això ja és massa.

Un altra idea *brillant* del poli: com que George Edalji no tenia cap mena de vida sexual, llavors era normal que delinqüís... ¿Aquest paio és un crac, no?

Bé, de fet aquesta és la forma com treballa la policia: disposen d'un mapa i cada peça que hi van col·locant va en contra de l'acusat, s'orienta a provar la seva culpabilitat. No hi ha volta de full. En canvi, Conan Doyle opera a la inversa: partint de la base que George és innocent, va refent tot l'itinerari del cas per demostrar la innocència del seu defensat. Fins i tot si hi ha algun indici dubtós, a ell li arriba a encaixar en el seu pla de defensa de la innocència de George.

“El telèfon és l'instrument preferit de l'adúlter”. ¿S'imagina que Arthur Conan Doyle hagués viscut l'era dels mòbils?

També es va dir que el ferrocarril afavoriria l'adulteri, perquè els adúlter es podrien desplaçar amb rapidesa d'un lloc a un altre...

Hi ha molts detalls, en la novel·la. Un de formidable: sopen Arthur, Jean Leckie, la mare d'Arthur i un amic d'aquesta. Llavors passa un gat, i la silueta del felí fa pensar a Conan Doyle en l'ombra de la seva dona...

Thank you very much.

Barnes és un home polít, educat. Fa una lletra original, bonica, però que costa una mica d'entendre. És alt, té planta, bon esquelet, maneres impecables. I té pressa per anar a la Boqueria. A les dues s'ha d'embarcar, i abans es veu que vol fer una visita al seu mercat barceloní preferit. I li agrada cuinar, com va demostrar en el seu anterior lliurament, *El perfeccionista en la cocina*.

